

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A választási reform.

II.

Habár a radikálisabb reform-tervezetet elejti ez alkalommal Apponyi gróf, elég radikális az a javaslat, melyet múlt heti nagy beszédében körvonalozott s melyet — részletesen kidolgozva ma nyújtott be a házban.

E reform-javaslat első része a választási lajstromok összeállítására vonatkozik. Nagyon aktuális és nagyon szükséges dolog.

A legutóbbi választói összeírás megdöbbentő adatokkal illusztrálja ennek a reformnak szükséges voltát. Mikor a Bánffy-kormány kineveztetett hét kerületben kellett választást rendezni. Ezek a választások (Bonyhád, Csáktornya, Nyitra, Duna-Szerdahely) és a valamivel előbb történt löcsei választás arról győzték meg a kormányt, hogy az eddigi primitív eszközökkel: itatással, vesztegetéssel nem lehet többé boldogulni. Az egyházpolitika mérhetetlen elégületlenséget, elkeseredést szült a népben, melyet sem ígéretekkel, sem pénzzel nem lehet enyhíteni.

Az erőszakhoz, embertelenséghez, brutalitáshoz folyamodott tehát a kormány. A Tarnóczyak, Sulyovszkyak és Bartalok készséges szolgálatával sikerült megmentenie a veszélyeztetett mandátumokat.

Csak hogy a Nyitrán és Stomfán alkal-

mazott hallatlanul brutális eszközök nem sejtett reactiót szültek a néppárttól a legtávolabb álló körökben is. A képviselőházban, ahol a néppártnak csak két csendes embere ül, oly izgatott tárgyalások követték e választásokat, amilyenre az emlékezetes véderő vita legzajosabb napjaiban sem volt példa. Belátták, hogy nem tanácsos így folytatni, de az általános választások idején nem is lehet.

Bánffy fufangja újabb eszközhöz folyamodott. Erre legalkalmasabbnak a választásoknak alapul szolgáló összeírásokat találta.

A Radó Kálmán indítványára évenként megtartani szokott főispáni összejevetelen kiadta az utasítást, hogy az ellenzéki, de kivált néppárti vidékeken el kell tüntetni az ellenzéki szavazókat mindjárt az összeírásnál. A minden szolgálatra kész vármegyei közegek jobb ügyhöz méltó buzgalommal hajtották végre a kormány utasítását. A belügyminiszter bevallása szerint 8,500 választó és adófizető polgár vesztette el keservesen szerzett alkotmányos jogát. Közülük 3,500 kimutatta, hogy adóját ideje korán megfizette, benyújtotta az előirt formának megfelelő fellebbezést, — nem használt semmit. A többi okosabb volt, — meg sem próbálta.

Ettől a legújabb manővertől eltekintve régi tapasztalatból tudjuk már, mily fellelőletesen jár el az összeíró bizottság. Tu-

dunk esetet arra is, hogy a főispán is kimaradt a listából. Államhivatalnokok, kik fizetésüket csak adójuk levonásával kapják kézhez, akárhányszor szegyenkezve vonultak vissza az urnától, szavazatukat nem fogadták el, mert nevük hiányzott a lajstromból.

A legnagyobb örömmel üdvözljük azért Apponyi gróf jav. mely — ha megvalósul, gyökeresen s.

A választási lajstromok összeállítására vonatkozólag a Franciaországban életben levő eljárást ajánlja elfogadásra a nemzeti-párt vezére. Ne legyen az a lista csak egy évre szóló, hanem legyen állandó. Évről-évre csak ki kell egészíteni az újakkal s a megholtakat és azokat, a kik esetleg elvesztették jogosultságukat kell kitörölni. De ha valakit kihagynak, ezt az illetővel hivatalosan kell tudatni, még pedig indokolás kíséretében. Ez az egyszerű eljárási mód elejét venné minden visszaélésnek.

Nagyon méltányos az a kívánság is, hogy a névjegyzéknek egy példánya a közjegyzőnél bárkinek rendelkezésére álljon. Valamint igen czélszerű ez a módosítás is, hogy az össze író bizottság tagjai a működésük közben elkövetett mulasztásokért és visszaélésekért fegyelmi vizsgálat alá vonassanak. Aki képes segédkezet nyújtani arra, hogy polgártársai elveszítse alkotmányos jogait, az méltó

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mikor a kérőt várják.

»De édes tata! . . .»

»Hallgass! Mondtam már, hogy bohóság a mit össze-vissza fecsegsz, ismerem én jól Jánosyt, nem is volna semmi kifogásom ellene, ha úgy volna, amint mondogod, de én nagyon jól tudom, hogy e gazdag leányt keres, te pedig legkevésbé sem vagy az.«

»De mikor mindenütt engem tüntetett ki, mindenütt nekem udvarolt, hiszen ez biztos jel!«

»Udvarolt ő már száz más leánynak is, de csak időtöltésből!«

Annuska sirdogálva pislogott át az asztalon Miczi hugocskája felé, aki félénken nézett a tata haragos arcára s résztvevő pillantásokat küldött át Annuskához.

Milyen baj is az, mikor nincs a leánynak mamája! Ezek a papák nem is érzik hivatásuknak, hogy leányaikat férjhez adják, mennyivel gondosabb egy mama, ki életéjének teliként, hogy leányait férjhez s különösen, hogy jól férjhez adja. A papák eljárnak az irodába, dörmögnek az akták közt, eljárnak a kaszinóba, mindenhova — anélkül, hogy egy lépést is tennének leányaik érdekében. Bezzeg másként tesznek a mamák! Azok a szép kávé tracsok! Azok a remekül kigondolt haditervek, merész fordulatok, hálósokák! . . .

A taták egészen Fortunára bízzák leányaik jövő boldogságának elintézését s ha ebben A »nehéz idők«-ben nagy ritkán mosolygó arcát mutatja a bájos istenasszony: az aera hatása alatt skeptikusan üzik el a csalékonynak vélt képeket szemek elöl. Ez igazán borzasztó! . . .

Annuska egy jelmez-estélyen ismerkedett meg Jánossyval.

Az estély pompásan telt el, a supée, pezsgőzés, cigányzene, de különösen az Annuska tüzes szemek dr. Jánossy ur kérgesedő szívében eddig ismeretlen érzelmeket ébresztettek.

Annuska felé már villogtak az árgus szemű mamák irigy pillantásai; ezek hamar észrevettkék Jánossy ur látát, csak a nagynéni nem látszott semmit észrevenni, talán azért mert három — a küzdőtérrel visszavonulni készülő — leánya közül egy — ki még remélt! jelen volt anélkül, hogy Jánossy ur a »muszájtour«-on kívül — csak egy kicsit is — foglalkozott volna vele.

Néhány nap mulva a jégen, később egy thea-estélyen találkoztak Pethőknél — ahol Jánossy ur máskor csak nagyritkan jelent meg, agglégényi kötelességeiből eredő nagymérvű el-foglaltságának miatta (értsd: a kerek és nem kerek asztalok körül végzett szorgos teendőit) Szokása ellenére most megjelent a Pethőék estélyén s egész este Annuskával foglalkozott.

A theánál is összekerültek ama végzetes kis márvány asztalok egyikéhez, melyeket va-

lamelyik zseniális butorkészítő a lányos mamák iránti figyelemből hozott dívatba.

Az asztalka ezuttal is megfelelt hivatásának: Jánossy Elemér ur itt tévé le agglégény-sége határvéte. Beszélt a legényélet keserveiről, ezélogatott erősen, Annuska csak várta, hogy majd kibujik a szeg a zsákból. Ki is bujt, mert egy alkalmas pillanatban elmondta Jánossy uram, hogy mi fájt szívének.

Pethő Ilka éppen zongorázott, huszária forgatta a hangjegy lapokat, az akkordok szerelmesen özlönlöttek szét a szalonban. Pethőné halkan elnökölt a társaság korosabb része fölött s lorgnettjén Annuska felé pislantott. mintha mondta volna: »Verd a vasat Annuska!« A szomszéd kártya szobában az öreg ezredes éppen most kiáltott egy »pagát ultimót«. Fejük fölött egy tropikus növény ringatta széles leveleit . . .

Jánossy elmondta az ő baját; elmondta, hogy csak Annuska lehet a doktora: olyan formális szerelmet vallott, akárcsak egy bajsz-talan hadapród-tiszthelyettes.

Annuska rebegett valamit, amiből érthetett, azt akarta mondani »beszéljen a papával!« de gondolta: ez már kissé stereotyp válasz, nem szólt tehát semmit, csak a kezét szorította meg válaszul. Jánossy még kérte Annuskát: engedje meg, hogy tiszteletét tehesse náluk s az egek mosolyogtak . . .

Jánossy urnak az agglégényeskedés terén elért számos érdemei után a papának alapos oka is volt kétkedni Annuska szavaiban. Benne

arra, hogy elveszítse saját állását, mely neki kenyeret ad.

Üdvös dolog az is, amit a legkevésbé meg adózott negyed telek adójának megállapításáról mond Apponyi gróf. Azt indítványozza u. i. hogy ezt az adót ne — mint eddig történt — külön külön, községenként állapítsák meg, hanem szabja azt meg egyszer s mindenkorra a központi választmány. — Az elmúlt nyáron is e miatt történt a legtöbb visszaélés. Hogy messze ne menjek példaért Komádiban is ezen a czímen vesztette el választói jogosultságát 50 függetlenségi párti adófizető polgár.

A választók összeírására vonatkozólag még egy indítványa van Apponyi grófnak, melyből ki látszik azonban bajosan leszen az nem kevesebbet óhajt a nemes gróf mint azt, hogy ne legyen a választói jog ezentul függővé téve az — — — adó befizetésétől. Azt gondolja ez az idealisan gondolkodó ember, hogy e nélkül meg fogják a polgárok fizetni adójukat. A kormánypárt kasszája megköszönné ezt a módosítást, mert ezen a néven többet lehetne alkotmányos itatásra és vesztegetésre költeni, — de bajosan adja magas és nélkülözhetetlen beleegyezését hozzá a — — — a finanszminiszter, aki alig gondolkozik olyan rokonszenvesen az adó fizető polgárokról, mint Apponyi Albert gróf.

A népoktatásügy helyzete.

II.

A jelentés második része folytatólag a népoktatás alkotó-elemeiről: a tanulók — tankötelesek és tényleges iskola-látogatók — iskolák és tanítókról szól.

A tankötelesek és tényleges iskola-látogatók számaránya folytonos növekedést mutat, ami a

mellett bizonyít, hogy az általános tankötelezettségről szóló 1868. évi XXXVIII. t.-cz.-et lelkiismeretesebben hajtják végre az illetékes közigazgatási közegek és hogy a köznép is mindinkább belátja, hogy a közművelődés a nemzeti fejlődés egyik alapfeltétele.

A rendes iskola-látogatóknak az összes tankötelesekhez viszonyított 78,71%-a már maga is szép eredmény, pedig a perczent minden bizonynyal növekedni fog, mihelyt az égető iskola és tanító hiányon segítve lesz.

Egyébként beszéljenek magokért a száraz, de érdekes statisztikai adatok.

Az elmúlt iskolai évben a tankötelesek — 6—15 éves gyermekek — szám a 2.884,835 volt, mely száma 15.162,988 összlakosságnak 19,02%-át képezte, és így Magyarországon egy □ kilométernyi területre 10,28 tanköteles esett. Ebből mindennapi tanköteles volt 2.056,395, ismétlő-iskolai tanköteles 828,440.

Az 1893—94. iskolai év tanköteleseinek száma tehát az előző 1892—93. iskolai év tanköteleseihez arányítva 115,821 főnyi gyarapodást mutat. E rohamos szaporodás azonban, a mint a dolog természete is magával hozza, nem tényleges növekedés, csak a pontosabb összeírás és szigorubb ellenőrzés eredménye.

E 2.884,835 tanköteles nemüket, vallásukat és nemzetiségüket tekintve következőképen oszlik meg:

a) nemüket tekintve: fiú volt 1.471,247, leány 1.413,588, s így a fiú tankötelesek száma 57,659-el több a leányokénál.

b) vallási szempontból: róm. kath. volt 1.407,925, gör. kath. 312,871, gör. kel. 386,074, helv. val. 402,333, ágost. val. 222,119, unitárius 11,472, zsidó 142,341.

c) nemzetiségüket tekintve: magyar volt 1464 909, nem magyar 1.419,926, és pedig német 349,871, román 490,828, tót 354,206, szerb 83,654, horváth 62,863, ruthén 78,504. Az iskolakötelesek abszolút többsége tehát mégis magyar volt, a mi mindenestre örvendetes eredmény.

Vallási tekintetből mint érdekes jelenséget megemlítjük még azt, hogy a fenti statisztikai adatok, az előző évek megfelelő statisztikai adataihoz viszonyítva, az összes felekezetre nézve szaporodást mutatnak, kivéve az unitáriust, mely 28-al fogyott; épen ugy a nemzetiségi szempontból is valamennyien szaporodtak, kivéve a tót, mely 933-al és a ruthént, mely 465-el fogyott.

Tekintve a tankötelesek megyénkinti eloszlását, legtöbb tanköteles volt Pest.-P.-S.-Kiskun megyében 148,257, legkevesebb Turóc-

megyében 7,882. Biharmegye összes tanköteleseinek száma 99,402 volt.

De nem csak a tankötelesek, de a tényleges iskolalátogatók számarányát illetőleg is szaporodást mutat az előtünk fekvő jelentés.

Az elmúlt iskolai évben a 2.884,835 tanköteles közül rendszeren látogatta az előadásokat 2.270,589, mely szám az összes tanköteleseknek 78,71%-át képezte. Ebből mindennapi tanköteles volt 1.729,033, ismétlő iskolai tanköteles 541,556.

Az 1893/94. iskolai év tényleges iskolalátogatóinak száma tehát az előző 1892/93. iskolai év tényleges iskolalátogatóihoz képest tehát 38,274 főnyi szaporodást mutat.

Az iskolalátogatók köteleességének mineműségét tekintve sokkal kedvezőbb volt az iskolalátogatás a rendes tankötelesekénél, mint az ismétlő iskolai tankötelesekénél; továbbá

a) nemüket tekintve jobban látogatták a fiúk, mint a leányok.

b) vallási szempontból legpontosabb iskola látogatók voltak az ágost. hit.-uak, leghanyagabbak a görög kath.-ok.

c) nemzetiségüket tekintve az iskola látogatásban első helyen állanak a németek, utolsó helyen a románok.

Tekintve végül a rendes iskola látogatók megyénkinti eloszlását legkedvezőbbek az arányok: Pozsony, Tolna, Vas, Mosony, Sopron, Baranya vármegyékben és Fiume városában. Legkedvezőtlenebbek: Máramaros, Torda-Aranyos, Alsó-fehér, Hunyad, Ugocsa és Szolnok-Doboka vármegyékben. Valamennyi közül leggyengébb mégis Máramaros vármegyében, hol száz tanköteles közül csak 37 jár is iskolába.

Biharmegye tanköteleseinek iskolalátogatását illetőleg e két végtel között a közepen mozog. 99,402 tankötelese közül rendszeren látogatja az iskolákat 72,807, iskolába egyáltalán nem jár 26,595. E rendes iskolalátogatók közül róm. kath. volt 8,041, gör. kath. 6,033, gör. kel. 18,125, helv. hitv. 35,370, ágost. hitv. 368, unit. 6, zsidó 4864.

Ha ezek után azokhoz a tengernyi nehézségekhez, melyeket a rendes iskolalátogatás elé az iskolafentartók és szülők physikai képtelensége és közönye gördítenek, hozzá vesszük azt a köztudomású körülményt, hogy közoktatásügyünk és földmívelésügyünk mindig a két legmostohább gyermeke volt kormányainknak, a népoktatás első alkotó elemét, a tankötelesek és rendes iskolalátogatók arányát, illetőleg meg lehetünk a vallás- és közoktatási miniszter jelentésével elégedve.

volt már ő is a »gyanusok« asztaltársaságában, a mely asztaltársaság az örök ifjúságot allegorizálja s a nőülést ötven éven alul ostobaságnak tartja.

Szerencsére azonban még nem volt ünnepelesen felavatta (a felavatás programját engedjék el kérem) s így szemének lehetett még mélyebben nézni női szemekbe, szívének szabad volt valamiért megdobanni...

A családban egyedül a kis Miczike volt hajlandó nénye szavainak hitelt adni, s a bakfisek fantáziájával elképzelt koszoruleányi gyönyörűségekről nem látszott hajlandónak lemondani.

A szomorú ebéd után magához hívta őt Annuska s mondta neki:

»Meglásd Miczikém, eljön Jánossy, én tudom ezt legjobban, holnaputánra ígérte...«

Nehezen teltek az órák, a perczek is, de végre eljött a nagy napot megelőző este.

Annuska korán lefeküdt, hogy elaludja az ólomlábu órákat.

Félálomban feküdt a párnákon. Az éjjeli lámpácska szétszórta sugarait a háló szobában, az öreg kakukkos óra tik-takja beverődött a nyitott ajtón. Olyan meg szokott, szenderítő zene volt ez máskor! Annuska most nem tudott elaludni. Mint a kaleidoskop kavargó színtáncát futkostak szeméi előtt a pajkos leánykor apró eseményei. Ebben a szobácskában álmódta el a leánykor virágos álmait, a megszokott butorok, apróságok, mintha marasztalva sutogták volna füleibe: »Ne menj el, ne menj el!« De vajjon eljön-e ő?...

Felnyitotta szeméit, odanézett a Miczike

ágyára. Ő sem aludt. Ő is éppen olyan izgalommal várta a holnapi napot. Fészkelődött ágyán, majd feltámasztotta kezével borzas fejécskáját s így szólt Annuskához:

»Alszol Anicza?«

»Csak álmodozom!« — felelt Annuska.

»Aniczám, mondd nekem valamit, de el ne mondd ezt a papának: mi is szeretjük egymást a Bélával.«

»Igazán, te kis fruska, hát ő bevallotta neked, hogy szeret?«

»Nem vallotta... én sem vallottam, de azért mégis szeretjük egymást. Ha egymás szemébe nézünk, mindig elpirulunk. Te Anicza! Olyan jó szerelmesnek lenni, én még soha sem voltam szerelmes, csak most vagyok az, de most nagyon, nagyon...«

Te Anicza, ugy-e jó szerelmesnek lenni... ugy-e...?«

»Aludj már te kis bohó!«

... »Ugy örülök, hogy te is szerelmes vagy!... holnapután is találkozunk, ő viszi a zárdáig a könyvemet. Jaj a multkor meglátott benünket az egyik mater!... volt is nekem akkor, hiába mondtam, hogy az unokatestvérem... Anicza! holnap... holnap, én is nagyon, de nagyon kíváncsi vagyok...«

... Jó éjt! Anicza, jó éjt!

»Jó éjt!« ...

Miczikét elnyomta a buzgóság, aludta már szerelmes álmait, aztán Annuska is lehunyta szeméit...

Annuska másnap reggel izgatottan öltözködött fel. Miczike felajánlotta, hogy lesi Jánossyt, a lépcsőházra néző ablakban.

Jó, ülj oda és lesd! — mondta Annuska — magas fekete bajuszu, meg fogod ismerni!

Miczike 10 óra után lelkendezve rohant be Annuskához, ki éppen a kanárikat etette.

»Te, te, Anicza! Egy kocsi állt meg a kapu előtt, biztosan ő jön... menjünk hamar, nézzük meg!«

»Hát nem vártad meg, míg valaki befordul a lépcsőházba?«

»Nem én!«

Mindketten az ablakhoz mentek, ahonnan a lépcsőházat és udvart be lehetett látni. Nem jött ott egy lélek sem, aztán mindketten felkaczagtak: a postás ment keresztül az udvaron; valamelyik földszinti lakónak vitt csomagot, a postakocsi zörgése vezette félre Miczikét.

»Ne szaladj el kis szeleburdi — szólott Annuska — hanem várd meg, míg valaki feljön a lépcsőn!«

Tizenegy óra után Miczike kétségbeesetten kiabált Annuskának. Annuska a harmadik szobában volt s lihegve futott át Miczikéhez, ki erősen gesztikulált és kiabált az ablaknál:

»Magas!«

»Magas?« No ez ő lesz! — gondolta Annuska.

»Fekete bajszú!«

»Fekete bajszú!«

»Feketében van!«

»Feketében...?«

»Feljön a lépcsőn!«

»Jeszus ez ő! ez ő! kiáltott Annuska izgatottan.

»Katonasapka van a fején!« — folytatja Miczike.

Nagyvárad város közügyei.

Rendkívüli közgyűlés.

— (Saját tudósítónktól) —

A városi tisztviselők fizetésjavításának évek óta vajdó kérdése végre eljutott a megvalósulás küszöbére, s reményünk van, hogy rövid időn már élvezni is fogják tisztviselőink a jól megérdemelt magasabb fizetést. Daczára Szokoly Tamásnak, aki tegnap ugyancsak beszélő kedvében volt, s huszonkettedik felszólalásában ünnepélyesen kijelentette, hogy a törvényhatóság határozatát a maga és pártja: a 48-as párt nevében megfelelőbbé az átkos közösügyes kormányhoz, akiben sokkal nagyobb bizalma van, mint az egész városi tisztikarban.

Tegnap tartotta ugyanis rendkívüli közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósága, melynek egyetlen tárgya volt: a városi tisztviselők fizetésjavítása és az ezzel kapcsolatos új állások rendszeresítése és a szervezeti szabályok módosítása.

Mindjárt az ülés elején Friedländer Samu keltett érdeklődést azon kijelentésével, hogy csak azért szólal fel, mert ki akarja huzni az időt addig, még a bizottság néhány oszlopos tagja, akiket nem látott a jelen voltak közt, megérkezik.

Pár percz mulva egyenkint jött is a törvényhatóság több jeles férfia, de Friedländer csak tovább beszélt a szegény ügyről, bejelentési hivatalról stb. A szomszédjai ráfogták, hogy néhány katonavárosi választójának megérkezését leste a hallgatóság közt, akiknek a legutóbbi választásnál ígéretet tett, hogy ezután még többször fog beszélni a zöld asztalnál. Beszédében különben több érdekes dolgot említett fel.

Mindjárt a gyűlés elején különben szűz beszédet is volt alkalma hallani a városatyáknak. Azok a polgárok, akik voksaikkal besegítették a törvényhatóságba dr. Hoványi Gyulát, nem sajnálhatják választásukat. Első beszédében a tudós jogtanár olyan csinos s a mi fő, magvas beszédet tartott, a melylyel csak emelte a emelte a vita színvonalát. Ugylátszik, a törvényhatóság egy jeles szónokkal gyarapodott általa.

A városatyák különben nagyon türelmet-

lenek voltak a vita további folyamán, s csak akkor lett általános, mély csend a teremben, mikor Ritók Zsigmond emelkedett fel szólásra. Beszédében a városi tisztikar fizetése mellett ragyogtatta szónoki képességének meggyőző erejét. Éles logikával okolta meg a tisztviselők magasabb dotációjának szükségét.

Dr. Várady Zsigmond és Szokoly Tamás a politika hajójába kapaszkodtak s annak eldöntésével mulattatták a t. városatyákat, hogy melyiknek a hajóján van nagyobb lyuk. Dr. Várady Zsigmond késznek nyilatkozott arra esküt tenni, hogy soha sem evezett együtt Apponyival. A tisztviselők nagyrésze eskü nélkül is kész volt elhinni Váradynek ezen állítását, csak-hogy vége legyen már a politikának. Attól féltek, hogy mint annyi más dolgot, a fizetésemet is eltalálja rontani a — politika.

De a törvényhatóság jókedvében volt. Nem csak a tanács által kért fizetésjavítást szavazta meg, hanem egyik-másik tisztviselőnek még bővebben mérte ki a dotációt.

Különben a közgyűlés nagy részét Kunyhóssy János és Szokoly Tamás beszédei töltötték ki. Minden öt perczben hol az egyik, hol a másik érvelt. A derűtlenséghez ez uttal is leginkább Szokoly Tamás szolgáltatta, a hálás — anyagot.

Az összes tételeket különben még nem tárgyalták le, hanem ma délután folytatják a közgyűlést.

*

Elnöklő főispán pont 3 órakor megnyitotta a rendkívüli közgyűlést.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Guttmann József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékuss Vidor, Knapp Ferencz, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, dr. Molnár Imre, Ritók Zsigmond, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöpplin Ágoston, Andriská Károly, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, dr. Kronstein Lajos, Kunyhósi János, Ländler Ferencz, Papp István, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Stern Hermann, Weisz Károly, Berger Dániel, Frankl Lázár, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Rednik József, Smetka György, Ternyei Antal, Ullmann Izido., Andrányi Lajos, Aufrecht Mór, Bartsch Sándor,

Bottó Ferencz, Farkas Izidor, Grunwald Henrik, Hering Sándor, Huzella Gyula, Ince Lajos, Jankó József, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Kunz Gusztáv, dr. Kutiák Ágoston, Mihelfi Adolf, Molnár Lajos, Moskovits Miksa, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiri György, Pally Lajos, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Szeghalmi Bálint, Schenker Mihály, Sztarill Ferencz, dr. Vári Szabó Béla, Rácz Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, dr. Grám Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, dr. Hoványi Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Szántó Lajos, Szücs István.

Ugy a városi tanács, mint állandó bizottság jelentése a tervezetekkel együtt, mint a főszámvevő jelentése a város anyagi helyzetéről, ki lettek nyomtatva s az összes tagok közt szétküldettek, miért is ezeket felolvasottnak vették s kezdetét vette a tárgyalás.

Első sorban általánosságban tárgyalták a napirendre tűzött szervezeti-szabályzat változtatást, az új állások rendszeresítését és a tervezett fizetésemet.

Bejelentési hivatal kell.

Az első szónok dr. Friedländer Samu volt. Ugy látja, hogy még igen sok jeles, kiváló tagja nincsen jelen a törvényhatóságnak s azért igyekezni fog ezek megérkezéig az időt kihuzni beszédével. A közgyűlés célja a városi tisztviselők, különösen a kisebb tisztviselők helyzetének a javítása. Majd áttért a szegény-ügyre; nincsen bejelentési hivatalunk s ez megbénítja a rendőrség működését, mert nem ellenőrizhetik az itt meghúzódó óriási számú idegen szegényeket. A külvárosokban különösen nagy a tömeg nyomor. A városi orvosok nem képesek a szegények gyógyítását ellátni s így a magánorvosoknak is igen sokat ingyen kell gyógyítani. A városi orvosoknak, akiket nagy részben elvon a bürokratikus teendő valódi hivatásuktól, igen csekély a dotációjuk. Kétszer annyi fizetést is megérdemelnék. Javasolja, hogy városrészenként még 2—2 városi orvos alkalmaztassék a mai fizetéssel. A fentebb említett bajok most sincsenek feltárva, épp így hézagos a főszámvevő előterjesztése.

Felemlíti, hogy a csatornázásra 600,000 korona van felvéve, amely után évenként 40,000 korona teher háramlík az adófizetőkre, de a csatornázás olyan magas összegbe fog kerülni, hogy évenként 80,000 koronát kell fizetni e czímen. Ez óriási mérvben emelni fogja a közköltőt. A fizetésemelésekkel a nyugdíjához való hozzájárulást is emelni kell. Ily kiforrotlan e laboratum alapján nem járulhat hozzá az új állások rendszeresítéséhez és a fizetések javításához.

Nagyvárad közegészségügye.

Dr. Hoványi Ferencz főorvos azért szólal fel, mert Friedländer vádolta a városi orvosokat, hogy a szegény betegeket magánorvosoknak kell ingyen gyógyítani. (Közbeszólások: Nem vádként mondta!) Hivatkozik a lapok által is ismerttetett statisztikára, mely világosan mutatja, hogy 1890. év óta nagyban javultak a közegészségügyi állapotok. Eddig 30—40 perczent volt pro mille a halálozás, most csak 23 perczent. Nagyvárad város még Norvégianál is kedvezőbb közegészségügyi adatokat tüntet fel. A kerületi orvosok szaporítása nem szükséges; Budapest 500 ezer lakosa mellett 10 ker. orvossal rendelkezik. Tapasztalatból mondhatja, hogy kevés helyen vannak oly odaadó buzgalmű kerületi orvosok, mint Nagyváradon.

A fizetésemelés ethikai értéke.

Dr. Hoványi Gyula azt hallotta már a mult gyűlésen, hogy a fizetés-emelésnek nincsen ellenzéke, a mely azt nem akarná megadni. De több oldalról merültek fel aggályok, hogy a város jövedelme jövőben csökkenni fog s akkor a pótdadót kell emelni. Elismeri, hogy szem előtt kell tartani, miszerint a polgárok kiméltessenek, de viszont tagadja, hogy ilyen kérdéskor egyedül a pénztár legyen a törvényhatóságnál irányadó. A városnak az összhangzatos fejlődés kell. Midőn a törvényhatóság elkészítette, illetve

»Katona sapka! . . .«
Erre már Annuska is oda futott az ablakhoz s egy pillantást vetett az alakra, a ki épp most ért fel a lépcsőn.

»Oh te kis szerencsétlen! Hiszen ez az »Európa« bérszolgája! Nem látod ott ragyog a a sapkáján »Hotel Európa« ez fölmegy a második emeletre.«

Az ám! válaszolt Miczike szepegve.
Annuska át ment a másik szobába, ott babrált valamit, Miczike pedig a két kudarc után — megunva a kérő-leső szerepét, — jobb mulatság hiányában, a ruganyos keveret tetején sétálgatott s a Szuzsi cziczát altatgatta. Éppen belekezdett ismét egy szép altató nótába a Szuzsi nagy gyönyörűségére, mikor, kipp-kopp valaki belép az ajtón.

Szuzsi megugrik, Miczike fülig pirul.
A belépő kifogástalan elegáns, előirt magasságu s valóságos fekete bajszu, még katonasapka sincs a fején! Miczike akaratlanul is felkiált:

»A kérő!«
»Nevem Jánossy Elemér!« mondja az illető, kiről lemosolygott a vőlegény jelöltség.

A másik szobából valaki kirohant a harmadik szobába: ez a valaki Annuska volt.

Keresztül futott a szobákon, feldöntött két széket, levert három várát a kis kanárik rémülten repdestek kalitjokban, végre a tata irodájához ért s berontott az ajtón:

»Papa, papa! Itt van Jánossy! Ugy-e mondtam!«

»Jánossy itt van?«

»Igen, igen! Jöjj hamar tereád van ott szükség!«

»Igen, igen! . . .«
Ekkor már a papa is izgatott volt s leejtette tollát az iratok közé.

Annuska kabátjánál fogva húzta kifelé, aztán észrevette, hogy a tata az irodai lüster kabátban van.

»Jaj papa, neked másik kabátot kell vened; ilyen szürkén nem mehatsz be! Jöjj gyorsan!«

A papa nem vette észre a földöntött székeket, eltörött vázakat bizonyára azt hitte, hogy ennek hozzá kell tartozni a rendkívüli eseményhez. Szerencsésen eljutottak a ruhaszekrényhez.

»Szalont, zsakettet? Jaj hamar!« — szólt Annuska.

»Szalont!« nyögé a papa.

»Jaj ez gyűrött!«

»Zsakettet!«

»Ez meg csupa naftalin!«

Végre sikerült előkészíteni egy legénykori ünnepélyes kabátot. Annuska belerázta a tatát, megigazította nyakkendőjét s megindult az ajtó felé.

»Menj be te előbb papa, én rendbehozom egy kissé öltözékemet« szólt Annuska.

Miczike és Jánossy élénken társalognak már ott bent míg végre sikerült Annuskának a tatát betolni az ajtón.

Ő ott maradt az ajtó függönyei között, kíváncsi félelemtől remegve, míg elhangzott a várva-várt szó:

»Uram van szerencsém megkérni kedves leánya Annuska kezét!«

Pa gliaccio.

tervbe vette a nagy alkotásokat, mint a vízvezeték, csatornázás, (Kunyhóssy János: A jövő zenéje!) akkor azt akarta, hogy Nagyváradot az ország első városai közé emelje. Például hoz fel arról a gazdáról, aki gazdaságát intenzívebbé teszi, gépekkel szereli fel s vajjon megtagadhatja ily körülmények közt a gazda tisztviselőitől a fizetésjavítást. A város is ilyen intenzív gazdálkodást folytat ujabban s így tisztviselőitől nem tagadhatja meg a fizetés javítást. Nem a berendezés teszi a jó gazdálkodást, hanem a szellem, melylyel azt kezelik. Egy régi latin közmondás felemlítése után kijelenti, hogy ha egész embert követelünk a gátra, akkor egész fizetést kell neki adni. — Áttér a másik ellenvetésre, hogy a tisztviselők fizetés emelése improduktív kiadás. Ez nem áll. A fizetésemelés etikai értékévé változik, mert növeli az odaadást, szorgalmat a tisztviselőknél. Ez valódi, mindennap ismétlődő produktív haszon. Majd hivatkozott dr. Várady Zsigmond multkori beszédére, melyben az kimutatta, hogy a városi tisztviselők nem képesek megélni a fizetésükből. Nem kételkedik abban, hogy a törvényhatóság, méltóan a multhoz, megszavazza a fizetés javítást.

Beöthy László főispán: Ha több bizottsági tag nem kíván szólni a kérdéshez, berekeszti az általános vitát.

Szokoly Tamás: Vagyunk még itt!

Fizetés javítás perczent szerint.

Kunyhóssy János a fizetés emelés mellett van, de a főszámvevő előterjesztése nem áll meg, mert olyan tételek is vannak benne felémlítve, a melyek nem léteznek. A közköltőt is megszavazná, de más szempontok mellett.

Szokoly Tamás: De nagylelkű vagy!

Kunyhóssy János: a fizetés-javítási tervzetben nem látja az arányosítást. Egyik állásnál 4—500 frt, a másiknál 50—60 frt javítás van tervezve. Egyes állásokat mutat ki, a melyeknél még vesztene az illetők. A tervezet kulcsa nem helyes, nem igazságos. Egy bizonyos perczent-kulesot kellene alkalmazni; pl. 1000 frt fizetéstől 20%, 800 frttől lefele 30% emelés volna a helyes. A fontosabb pozíciójú ügyvezetőknek pedig személyes pótlékot adnának. Indítványozza, hogy adják vissza az ügyet a tanácsnak azzal, hogy a pénzügyi szakbizottsággal együttesen perczentek szerint dolgozzák ki a fizetés javítást s a februári közgyűlésnek terjeszszék elő.

Nagyvárad jövő fejlődése.

Ritoók Zsigmond emelkedett fel ezután, s általános figyelem közt szólott a kérdéshez. A dolog annyira fontos, hogy ha egy kis időt vesztünk is, mégis nyerünk. A fizetés javítást szükségesnek tartja, de a személyzet tervezett szaporítását nem látja oly égető kérdésnek, mert ez lehet csak időleges is. Ha most nem lehet, vagy nincsen rá szükség, be lehet hozni a jövő évben is.

A fizetés emelést azonban, ismétli, szükségesnek tarja. Ő is rámutat az etikai kérdésre. Ha a tisztviselőknél jó fizetést adunk, függetlenül őket, s ezzel határozunk a jövőre is. Aki a fizetés javítás ellen van, az vagy nem volt szegény ember, vagy nem foglalkozott a szellemi munka alapjával. A szegénység megbénítja a szellemi munkát. Beszéde további folyamán hangsúlyozza, hogy nem irnokok, de vezérek kellene a város közigazgatására. Az az ember, aki üzletet nyit s a legolcsóbb üzletvezetőt alkalmazná, nem jól cselekedne, s az lenne legjobban, aki az üzletvezetőre áldozna. Majd felemlíti, hogy a közigazgatási szaknál nincsen elég fiatal ember, a bírói szaknál is tapasztalja a fiatal erők hiányát . . .

Szokoly Tamás: Mert rosszul fizetnek.

Ritoók Zsigmond: Igaz, rosszul fizetnek, azért

nem jönnek a fiatal emberek e pályákra. Azért kell a jövőre jobb fizetést biztosítani. A személyes pótlék nem csábít senkit. A magasabb állásokat jól kell díjazni, hogy verseny legyen s lehessen az erőknél válogatni. Például hozza fel, hogy a rosszul fizetett szolgabírói állásokra nincsen pályázó. Igen nyomatékos érv az is, hogy a tisztviselőket oda kell kötni ahhoz a szakhoz, melyen vannak, ne hogy más uton kelljen keresnie a megélhetéshez szükségeseket, mert ezzel szenved a hivatal. Ezek a szempontok utalnak arra, hogy a magasabb állásokat nagyobb fizetéssel dotáljuk.

A kisebb állásoknál van elég pályázó, de itt a méltányosságra s a megélhetésre kell nézni. Majd a fizetés javítások fedezésére térve át, abban a meggyőződésben van, a fedezet a város fejlődésében található fel, amiben neki egész reménye fekszik. Ezen fejlődésen fordul meg egész gazdasági életünk. Ha fizetés javítással járó több kiadásból levesszük az eddigi drágasági pótlékot és a rendszeresítendő új állások dotációját, 14,000 frt több kiadás mutatkozik. Ez elenyésző csekély Nagyvárad költségében. Ott van a színház, ennek évi fentartása 16,000 frtban van előirányozva, miért nem mondhatják erre, hogy nincs pénze a városnak? A városházat 600 ezer frtból akarjuk felépíteni, ha nincs reményünk a város fejlődésére, akkor minek kell ilyen drága épület? Ha fejlődésképesek vagyunk, a mint szónok teljesen hiszi, akkor megbirjuk, ha pedig nem vagyunk azok, akkor mást sem birunk meg. Végeredményében, ugymond, nem a főszámvevő jelentését nézi. Ha a tanítókról, a népnevelésről volna szó, hogy erre nem telik a városnak, akkor azt mondaná a tanácsnak: Uraim! oltsák a lámpákat is, gazdálkodják meg annak kiadását is, mert azzal a sötétséggel kevesebbet vesztünk, mintha a nevelésügyet nem birjuk istápolni kellőleg. A fejlődést, ami egész reményességünk, ne akarják letörni. Tíz év alatt Nagyvárad költségvetésének tételei 600 ezerről másfél millió frtra emelkedtek. Ezt a fejlődést elfogjuk érni ezután is. Általánosságban elfogadják az előterjesztést. (Éljenezés.)

Az elnöklő főispán az általános vitát berekesztvén, szavazásra bocsátotta a kérdést.

A tanács előterjesztését általánosságban nagy többséggel elfogadták. **Kunyhóssy János** halasztási indítványa mellett hárman: **Szokoly Tamás**, **dr. Friedländer Samu** és **Kunyhóssy János** szavaztak.

A részletes tárgyalás.

Az általános tárgyalás befejezése után rátertek az elfogadott tanácsi előterjesztés részletes tárgyalására. Első sorban a szervezendő új állások ügyét vitatták meg.

Új állások rendszeresítése.

A tanács a felszaporodott ügyforgalom miatt **egy II. oszt. aljegyzői** állás rendszeresítését javasolja.

Kunyhóssy János: nem szavazza meg az új állást, mert a jelenlegi aljegyző csak azóta nem bírja elvégezni az aljegyzői teendőket, **mióta az állami anyakönyvvezetéssel is meg van bízva.** Az ügyek nem szaporodtak annyira, hogy egy új aljegyzői állást rendszeresítsenek. **Irjon fel a törvényhatóság a miniszterhez, hogy az anyakönyvi hivatalnál az állam saját közegeit alkalmazza.**

Sal Ferencz polgármester ezt czáfolni igyekszik. Már hat évvel ezelőtt tervezték a II. aljegyzői állás rendszeresítését. Az ügyek megkészsereződtek, azért van szükség az új állásra.

Szokoly Tamás a tisztviselők beosztásában látja a hibát. A hivatalnokok legkevésbé azt töltik be, a mire választottak. Segédpénztárnoki tisztre volt szükség s mert a törvényhatóság mást választott, mint akit a tanács akart, s ezért a megválasztottat be sem eresztették a pénztárba.

Beöthy László főispán: Kifejezése miatt **Szokoly Tamás** rendreutasította.

Szokoly Tamás: Elfogadom a főispán ur rendreutasítását, de fentartom a mit mondtam.

Beöthy László: Az elnöki rendreutasítás felett nem lehet vitatkozni.

Szokoly Tamás: Kijelenti, hogy elfogadja **Kunyhóssy János** indítványát az anyakönyvi vezetőst illető feliratra nézve.

Szavazásra kerülvén a sor, a közgyűlés elfogadta a **II. oszt. aljegyzői** állás rendszeresítését.

A tanács javasolja három **II. oszt. fogalmazói** állás rendszeresítését.

Szokoly Tamás nem fogadja el az előterjesztést, mert az új állások rendszeresítése csak a főbb tisztviselők dolgának könnyítésére szolgálna. Egy városi tisztviselő sem tartja be a hivatalos órákat.

A három **II. oszt. fogalmazói** állás rendszeresítését a többség elfogadta.

Az adóhivatalnál rendszeresítendő **egy II. oszt. számtiszt** állást csekély vita után elfogadták.

Hosszabb vitát provokált az **öt III. oszt. számtiszt** állás rendszeresítése.

Dr. Sarkadi Lajos a fizetésjavításra való nézve ellenzi az öt új állás rendszeresítését.

Ritoók Zsigmond azt hiszi szintén, hogy felesleges ennyi új tisztviselő-állás rendszeresítése. A dolog különben bizalmi kérdés, mert valójában a törvényhatóság nem tudja, hogy szükség van-e ennyi új számtisztre, de ismerve a tanácsot, hajlandó megszavazni az állásokat. Csak úgy azonban, hogy egyszerre ne valamennyi töltsék be, hanem a szükséghez képest fokozatosan és a törvényhatósághoz mindig jelentést adjon a tanács ez irányban. Ha például arról győződik meg a tanács, hogy elég három új számtiszt, miért választanának ötöt. Ilyen irányban kéri az előterjesztést pótolni.

Sal Ferencz: a számtisztek az adóhivatalhoz szükségesek. Szavazzák meg az előterjesztést, azzal, hogy a közgyűlés fenntartja magának az intézkedést.

Dr. Friedländer Samu: Visszamenve a multra . . .

Miskolczi Barna: Ádámhoz.

Dr. Friedländer Samu: Nem olyan megszűre.

Miskolczi Barna: Hát legalább Ábrahámhoz.

Dr. Friedländer Samu: Az adóbefizetésekkel a pénzügyminiszter soha nem volt megelégedve. Bizalma dacára, a legjobb meggyőződésből nem szavazza meg az öt számtiszt állást.

Még többen szóltak a kérdéshez, mely után az állások rendszeresítését, **Ritoók Zsigmond** pótlásaival **elfogadták.**

Egy **községi végrehajtói** állás felállítását szintén megszavazták.

Megrovított vita.

Dr. Várady Zsigmond indítványozta, hogy időnyerés czéljából az összes új állások rendszeresítése felett határozzanak. Az indítványt elfogadták.

A tanács még egy **II. oszt. irodatiszt**, **1** irnok, **1** járványkórházi felügyelő, **1** járványkórházi ápoló, **2** fertőtlenítő, **3** adóvégrehajtó és **2** becsüs állásának rendszeresítését javasolta.

Szokoly Tamás bizalommal nem viseltetik a tanács iránt, s így csak az irnok, ápoló és **2** fertőtlenítő állást szavazza meg. Folytonos derűtség közt kijelenti, hogy az egész hiba a városházán a nagy fejtelenségből ered. A polgármester a főhivatalnok, de őt is mások vezetik. **Bordé** az adóhivatalnál minden; a rendőrséget **Gerő** alkaptány és **Faludi** őrmester uralják és vezetik; a mérnöki hivataltól nem tudja kitől veszi a polgármester a tanácsot, de azt tudja, hogy nem **Buschtól**. Ha ezeket az állásokat megszavazzák, ő a pártja nevében megfelelbezi a miniszterhez. Ő, mint **48-as** reméli, hogy ott nem fogják megengedni e törvénytelen rendszeresítéseket. (Zaj. Derűtség.)

A közgyűlés az új állások rendszeresítését **elhatározta.**

A szervezeti szabályzat módosítása.

Ezután a szervezeti szabályzat egyes szakaszainak módosítását vette tárgyalás alá.

A 6. §-nál *Hoványi Géza* indítványozta, hogy július és augusztus hónapokban ne tartanak városi közgyűlést, azonban *Várady Zs.* és *Hlatky Endre* ellenkező hozzászólása után *Hoványi Géza* indítványát visszavonta. A lényegtelen javításokat az egyes szakaszoknál mind elfogadták.

A fizetésemelés.

Végül az egyes tisztviselő állások fizetésének javítását tárgyalták.

Szmetka György az egyes tételek előtt a községi ovónő érdekében szólal fel, akit kihagytak a fizetésemelésből.

Kunyhóssy János pedig ismételve a perczent alapon kéri a javítást keresztülvinni.

Szokoly Tamás 1000 forint aluli állásoknál 25%, a magasabb fizetésű állásoknál pedig 10% emelést javasol.

Ugy a *Kunyhóssy*, mint a *Szokoly* indítványát elvetették.

Ezután kisebb vitatkozások közt a következő fizetésemeléseket határozták el:

	Eddigi fizetés frt	Fizetési javítás frt
Polgármester	3000	600
Főjegyző	1700	500
Főkapitány	1700	400
Tanácsnok	1600	900
Főmérnök	2000	700
Főszámvevő	1500	400
Főpénztárnok	1500	400
Vámfelügyelő	1700	—
Mérnök	1500	300
Árvaszéki h. elnök	1300	600
Főügyész	1200	700
Alkapitány (I.)	1200	200
Aljegyző	1100	300
Árvaszéki ülnök	1100	300
Alsószámvevő	1000	300
Közgyám	1000	300
Alkapitány (II.)	1100	200
Könyvvizsgáló	1000	200
Adópénztárnok	1100	300
Vámellenőr	800	200
Mértékhitelítő	1000	100
Házi pénzt. ellenőr	1050	300
Adópénztári ellenőr	900	200
Vágóhídi felügyelő (lakás)	700	300
Husfogy. adó eljáró	700	—
Sertésvágatási szemle bizt.	720	—
Alügyész	800	700
Főorvos	800	600
Pénztári s. tiszt.	750	150
Levélárnok	900	300
Fogalmazó I. oszt.	800	400
Majoros	600	—
Fogyaszt. adófőkezelő	800	300
Irodaigazgató	800	100
Rendőrbiztos I. oszt.	750	750
Számtiszt I. oszt.	750	1000
Fogy. adó alkezelő	700	100
Fogalmazó II. oszt.	700	600
Fogy. adó ellenőr	700	100
Rendőrbiztos II. oszt.	650	1250
Számtiszt II. oszt.	650	1000
Közs. birói végrehajtó	600	100
Irodatiszt I. oszt.	700	200
Irodatiszt II. oszt.	600	400
Közig. gyakornok	500	400
Vágóhídi gépész	500	—
Hegybiró	500	—
Mérnök	1000	500

A többi állásokra vonatkozó fizetésemelésekre nézve ma, csütörtökön d. u. folytatólagos ülést tartanak.

Az elnök főispán este fél 7 órakor zárta be a közgyűlést.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 22.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Balogh Géza, Josipovich Géza, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök bejelenti, hogy *Dániel László* képviselő mandátumáról lemondott. Kéri a ház meghatalmazását, hogy az új választás kitzésére nézve intézkedhessék.

Felolvastatik az indítvány s interpellációskönyv.

Indítványt terjesztett be *Apponyi Albert* gróf a *kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat kiegészítésére nézve*.

Az indítvány kinyomattatik s a ház tagjai között szétosztatik.

Az indítvány így szól:

Indítvány.

*Az országgyűlési képviselő választások feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslat kiegészítése tárgyában.

Alólírott indítványozom, hogy az országgyűlési képviselő választások feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslat, mielőtt a házban napirendre tüzetnék, egészítsék ki a következő iránylatokban:

I. Hogy a törvényjavaslat 3. §-ának azon pontjai, melyek a választási elnök visszaéléseiből keletkező érvénytelenítési okokat tárgyalják, a választási elnök hatáskörének az alább következő VII. pont értelmében leendő szabatosabb körülírása következtében megfelelően bővítsenek ki, — különösen pedig hogy azok közé más egyebek mellett a választók bevonulására és elhelyezésére előszabott törvényes rendelkezések megszegése vagy elmulasztása és a személyazonosság tanuk minőségében szereplő községi előjárók (VI. pont) megeskütésének mellőzése is felvétsenek.

Továbbá, hogy a törvényjavaslat idézett §-ába oly új pontok iktatassanak be, melyeknek értelmében a kérvénnyel megtámadott választások feletti bíráskodás a *Curiát* illesse akkor is, ha a hivatalos hatalommal való visszaélés illetőleg a választóknak hivatalos megfélemlítése, a vesztegetés, az etetés-ítás s az állam területi és politikai egysége és épsége ellen irányuló izgatások oly kiterjedésben fordulnak elő, melyben azok általános érvényesülése bíróság észlelhető és megállapítható tényekké alakulnak.

II. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 11. §-a 5. pontjának azon intézkedése, — mely szerint a választók névjegyzékébe való felvétel a megelőző évi adónak tényleges befizetésétől tétetik függővé, — hatályon kívül helyezzessék.

III. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 11. §-a 5. pontjának azon intézkedése, — mely szerint a választók névjegyzékéről szóló III. fejezete átalakíttassék oly módon, hogy a névjegyzék az évek egy bizonyos számára (például 3 évre) valóban állandó legyen, s hogy a megállapítandó periódus első évét követő többi esztendőkre csak kiigazítás történjék, vagyis csak a »kimaradottak« és az újonnan »felvételt« magukban foglaló kiegészítő jegyzékek szerkesztessenek. Ezekkel kapcsolatosan kimondandó egyszersmind, hogy azon választók, kik a névjegyzékből a választói jogcímeik időközi elvesztése miatt kitörültek, erről nekik írásban kézbesitendő — indokolt határozattal értesítsenek, s végre, hogy a névjegyzékeknek egy negyedik példánya is készíttessék, mely a legközelebbi közjegyzőnél letéve ott mindenkor és minden választónak rendelkezésére álljon.

IV. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 34. §-ának módosításáról a legkevésbé megrótt normális 1/4 teleknek, illetőleg az ezen telek után fizetendő adónak községenkénti megállapítása a központi választmány által egyszer s mindenkorra eszközöltessék, az erre vonatkozó adatok, mint kész és változás alá nem eshető szabályozó anyag bocsáttatnának esetről-esetre az összeíró küldöttségek rendelkezésére.

V. Hogy a névjegyzékek összeállítása és kiigazítására vonatkozó eljárás az eddigi törvényes gyakorlattal eltérőleg mindjárt az év kezdetén megindíttassék, vagyis, hogy a névjegyzékek első összeállítására, a felszólalások és észrevételek feletti határozathozatalra és a központi választmányok határozatainak kitételére vonatkozó határidők (1874. XXXIII. t. cz. 40. 48. 49. és 53. §-ai) az évek korábbi szakaira helyezzessenek át s ennek következtében a *Curiának* legalább három-négy hónapra terjedő ideje maradjon a központi választmányi határozatok ellen hozzá intézett felelkezések ellátására, tehát arra is, hogy az érdemleges el-

döntésre meg nem érett ügyeket véghatározat előtt újabb vizsgálat tartása, illetőleg a fogyasztókos vizsgálat, vagy feltartóztatás kiegészítése végett az első fokozatban eljáró központi választmányhoz visszautasíthatassa 1874. XXXIII. t. cz. 53. §.

VI. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 64. §-ának kibővítése és szabatosabb szövegezése rendjén világosan és határozottan kifejeztessék, miszerint a választók személyazonosságának ellenőrzésére városokban csak a tanács tagjai, községeken pedig csak a bíró vagy a helyettese és az egyik községi esküdt lehetnek hivatalos s hogy működésük megkezdése alkalmával kötelességük hű és lelkiismeretes teljesítése szempontjából a szavazatszedő küldöttség színe előtt esküt tenni tartoznak.

VII. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 67. §-ának gyökeres átalakításával a választási elnök hatósága egy helyi és időszertint kiterjedése mint tartalma tekintetében szigorúan és minden félreértést kizáró módon körülírassék s ennek rendjén egyebek között az is határozottan kimondassék, miszerint ott, hol különböző pártok állanak szemben egymással, a választók bevonulása és elhelyezésére vonatkozó intézkedéseket a különböző pártok bizalmi férfainak meghallgatása mellett oly módon köteles, megtenni, hogy a választók számára kijelölt tartózkodási helyek lehetőleg egyenlő távolságra essenek a szavazási helyiségtől s hogy a választók ellátásának és a szavazási helyiséggel való állandó összeköttetésnek semmi akadály se álljon útjába; az a kérdés pedig: vajjon a kijelölt tartózkodási helyiségek közül melyik melyik párt választóinak jusson, ugyancsak a választás napja előtt a különböző párti bizalmi férfiak jelenlétében sorshuzás után döntessék el.

VIII. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 73. §-a oly intézkedéssel egészítsék ki, melynélfogva a szavazásra jelentkezett választó, ha személyazonossága máskülönben megállapítható, a névnek vagy foglalkozásnak helytelen vagy hibás beírása s a netalán fenforgó korkülönbség miatt visszautasítható ne legyen.

IX. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 74. §-ának módosításával a rendfentartására hivatott közigazgatási tisztviselő a szavazási helyiségben csak akkor s addig lehessen jelen, mikor és meddig az elnöknek a rend érdekében jelentést tesz, s tőle utasításokat kér vagy kap.

X. Hogy a törvényjavaslatnak a választási törvény módosítását és kiegészítését tárgyoló V. címében az iránt is intézkedések tétessenek, hogy a köztisztviselő ne vehessen részt pártgyűlésen, körmeneten, képviselő bevonuláson vagy körutazáson, ne lehessen tagja pártbizottságnak és az egyik vagy másik jelölt érdekében ne élhessen a zaklató rábeszéléssel továbbá, hogy a csendőrség egyedül és kizárólag rendfentartási czélból alkalmaztassék a választásoknál, — tehát ne legyen felhasználható különösen a választók összeszedésére, a választás színhelyére való szállítására és az egyik vagy másik párt táborában való őrzésére. — Végre, hogy a csendőrség és a katonaság feletti rendelkezési jog, vagy az ezen irányban való közreműködés az elnök által a helyi közrendészeti hatóság közegén kívül senki másra át ne ruháztathassék.

XI. Hogy az 1874. XXXIII. t. cz. 92. §-ának módosításával a fegyelmi felelősség a választók névjegyzékének összeállítása és kiigazításánál közreműködő összeíró küldöttségek tagjaira is kiterjesztessék s ugy ezeknek, és a választásnál közreműködő nem hivatásszerű tisztviselőknek és alkalmazottaknak a névjegyzékek elkészítésével és a választások végrehajtásával összefüggő illetőleg azokból felmerülő fegyelmi ügyekben végső fokozatban a felső közigazgatási bíróság határozzon.

XII. Végre, hogy a választási jog ellen elkövetett visszaélések büntetőjogi megtorlása a tényleges állapot körülményeinek megfelelőleg szigorubbá tétessék; hogy a választásnál közreműködő községek visszaéléseire nézve 8 napban megállapított elévülési idő czélirányosan meghosszabbíttassék és hogy a választási vonatkozó büntetendő cselekményekre nézve kivétel állapíttassék meg a btk. azon általános intézkedése alól, melynek erejénél fogva a bíróság

rendkívüli enyhítő körülmények fenforgása esetében a fogházbüntetést pénzbüntetésre változtathatja át.

Budapest, 1896. évi január hó 22-én.

Gr. Apponyi Albert, s. k.

Elnök indítványozza, hogy az indítvány megokolása a szombati ülés napirendjére tüzesék ki. (Általános helyeslés.)

Ugron Gábor örömmel veszi tudomásul, hogy a megokolás a szombati ülésre tüzetett ki, mert a választási visszaélések megszüntetése igen sürgős dolog.

Következik a napirend: *A belügyi tárcza költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

A záró beszédek sorát

Gajári Ödön előadó nyitja meg. Polemizál az ellenzéki szónokokkal s különösen azt vitatja, hogy a választási visszaélések nem oly nagyok, mint a minőknek az ellenzék állítja.

Megemlékezve **Apponyi Albert** gróf karácsonyi cikkéről, azt mondja, hogy Apponyi ajánlatát a miniszterelnök a legelőzékenyebben fogadta, s azt hiszi, nem csalódik, midőn azt mondja, hogy ez előzékeny fogadtatásban osztozik az egész szabadelvűpárt. (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor: Osztozunk! (Nagy derűtség.)

Gajári Ödön: Nagy örömmel konstatálja, hogy **Apponyi** és a szabadelvűpárt megtalálták azt a közös pontot, mely ha egyelőre nem is a közös működést, de az egy irányban való működést biztosítja.

De **Apponyi** mást nem is akart; hiszen maga is kijelentette, hogy ajánlatának elfogadása esetén is fent kívánja tartani ellenzéki álláspontját. (Apponyi igenlőleg int.)

Elvi különbség azonban az ajánlatra nézve van a szabadelvűpárt és **Apponyi** között. **Apponyi** követelményeinek minden éle a szabadelvűpárt ellen van irányozva, ők pedig azt akarják, hogy a választási visszaélések általánosan orvosoltassanak.

Egyet azonban figyelmébe ajánl az ellenzéknek. Mindenki örülni fog annak, ha a békekötés sikerülni fog; de ha nem sikerülne, a sikertelenség vádját ne akarják egymás nyakába akasztani, mert azzal többet ártanak a közügynek, mint használnának.

Azzal a törekvéssel megfosztanak az egész akciót idealizmusától s az egész sikerét a párttaktika nivójára süllyesztenék le.

Ajánlja a belügyi költségvetés elfogadását.

Holló Lajos záróbeszéde következett ezután. Hosszabban védi hat. javaslatát. Az előadó beszéde őt nem győzte meg arról, hogy hat. javaslatára szükség ne volna.

Egétő szükségnek tartja, hogy rendeztessék a tisztviselői képzés kérdése, nem különben a tisztviselők fizetés-ügye és szolgálati viszonya, a fegyelmi eljárás; különösen a főispán jogkörének meghatározása s egyáltalában el nem mulasztható követelménynek tartja, hogy a közigazgatás az önkormányzat elveivel megegyezőleg szabályoztassék.

Ajánlja hat. javaslatának elfogadását.

Perczel Dezső belügyminiszter beszédében főleg azon vádakkal foglalkozott, melyeket ellenzéki oldalról a választási visszaélésekre nézve felhoztak.

A választók számának nagy hullámzására nézve azt a megjegyzést teszi, hogy hiszen a köznép műveltsége nem oly nagy, hogy politikai elhatározása egész életére szólna.

Tegnap ellenzéki volt, ma kormánypárti és viszont. (Nagy derűtség.)

Attér ezután a megyei önkormányzat témájára és **Eötvös Károly** s **Holló Lajos** képviselőkkel szemben azt vitatja, hogy az önkormányzatnak Magyarországon csak akkor volna értelme, ha mi is rendelkezünk annyi független és intelligens elemmel, mint Anglia, melyre a municipalisták egyre hivatkoznak.

Beszéde további folyamán foglalkozott a fővárosi csont- és rongyszedés ügyével s a közegészségügygel.

Kun Miklós határozati javaslatát, mely a főváros önkormányzati jogának sérelme miatt a képviselőházhoz intézett feliratának s a belügyminiszteriumnál levő ezen ügyre vonatkozó iratoknak a belügyi költségvetés tárgyalásának tartamára a ház asztalára letételét elrendeli, — elfogadja, ellenben nem járulhat hozzá a többi hat. javaslatokhoz.

Ismételten kéri a belügyi költségvetés elfogadását.

Következik a szavazás.

A ház többsége **Kun Miklós** hat. javaslatát elfogadta; **Babó Emil** és **Holló Lajos** hat. javaslatát elvetette.

Balogh János hat. javaslatát visszavonta.

Elnök figyelmezteti **Balogh János** képviselőt, hogy hat. javaslatát előbb kellett volna visszavonnia, nem pedig szavazás közben.

Balogh János és **Hoitsy Pál** felszólalásai után a ház a hat. javaslat visszavonását tudomásul vette.

Ugron Gábor a házszabályokhoz szólt.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 25. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
26. Az ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10 órákor.

28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.

Február 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.

1. Az első általános munkás-betegsegélyző egylet táncvizsgálma a Zöldfában.

2. A váradi-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.

6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.

9. A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.

15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.

16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a városházán.

16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarcos bálja a Fekete Sasban.

18. A nagyváradi kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.

Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **A pécsi püspök betegsége.** Dulánszky Nándor püspök betegségi állapota végzetesre fordult. Éjszaka óta szédülés következtében önkívületi állapotban van. A vér fejébe tódult. Az orvosok szerint tegjobb esetben is csak napokig tarthat még az agg főpap élete.

* **Károly Lajos fő herceg családja Egyiptomban.** Károly Lajos fő herceg családjával ma Egyiptomba elutazott; a fő herceggel együtt utazott felesége, Mária Terézia főhercegnő, legifjabbik fia, Károly Ferdinánd főherceg és két leánya, Mária Annunziata és Erzsébet főhercegnők.

* **Közjogi sértés tévedésből.** A hivatalos lap mai számának legelső helyén a következő császári kézirat foglaltatik:

Kedves lovag Guttenberg altábornagy. Kinevezem önt vasuti miniszteremmé. Kelt Bécsben, 1896. évi január 17-én. Ferencz József s. k. Badeni s. k.

Tudvalevő, hogy Magyarországon csak a Bach-korszak idején közölte a hivatalos lap az osztrák kormánypárti férfiak kinevezését, mert akkor azok uralkodtak a magyar »tartomány« fölött is. Ezt a közlést tegnap **Ugron Gábor** a képviselőházban szóvá tette s **Perczel** miniszter sietett kijelenteni, hogy hogy ez kezelési hiba csupán, a mit reperálni fog a Budapesti Közlöny.

* **Paraszt tragedia.** Jabukán (Temesm.) az elmúlt csütörtökön meghalt **Ranisav György**, ottani községi bíró. Közbecsületben állott, vagyonos parasztagazda volt, a kit mindenki tisztelt a faluban. Mikor végóráját közeledni érezte, magához hívatta rokonságát, a falu lelkészét. a község többi elöljáróit és elhaló hangon, ünnepi csöndben rémséges vallomást tett. Bevallotta, hogy 15 év előtt ő ölte meg és rabolta ki egyik társával, a ki két nap előtt meghalt. Jabuka község akkori leggazdagabb parasztagazdáját; a rablott pénzt megosztotta társával, a kiből az óta szintén jómódu gazda lett. Bevallotta azt is, hogy a bíróság akkoriban két ártatlan embert tartóztatott le a rablógyilkosság gyanúja miatt, a kik el is ítéltettek és négy évig ültek ártatlanul a fegyházban. A körülállók rémülten hallották a szörnyű vallomást, melynek megtétele után a bíró néhány óra mulva meghalt. Az esetet följelentették a fehértemplomi kir. törvényszéknek.

* **A Röntgen-fotográfiák haszna.** Bécsben **Mosetig** tanár két betegen tegnap operáció előtt a Röntgen sugarakkal kísérletet tett. A fotográfia egyik betegen, egy férfiu, a kinek a bal keze át volt löve, a legvilágosabban és a legnagyobb pontossággal megmutatta a kéz sebét és benne a revolvergolyót, úgy, hogy az operáció nagyon könnyű volt. A másik beteg leány volt, s a lábát operálták; a Röntgen fotográfia ennél is kitünő szolgálatot tett és a műtét helyének megállapításában tájékoztatta az orvost.

* **Álarcos utonállók.** Dognacska mellett — **Spaerger Mór**icz kereskedőt öt álarcos rabló támadta meg. Félholtra verték és kétezer forintját elvették. Ugylátszik, hogy **Spaerger** kocsisa czinkostársa az utonállóknak, el is fogták.

* **Elfogott rablóbanda.** A Margitta vidékét rettegésben tartó cigánybandát a napokban a csendőrség elfogta s vizsgálat biztos nyomokon halad, a mennyiben **Margittán** már egy dombon találtak az elrablott tárgyakra, melyek között ezüst evőeszközök és ékszerek, kések, villák, zsebórák, értékes ruhaneműek stb. vannak egy ládába csomagolva.

* **Sertésvész a megyében.** Biharmegye sertés piacát veszedelem fenyegeti. A sertésvész, melytől eddig szerencsésen megmenekültünk, most nagyon közelről ijeszt bennünket. A magyar-csék ei főszolgabíró tegnap arról értesítette **Nagyvárad** város kapitányi hivatalát, hogy szolgabírósága területén lakó **Kopil Tógyer** nevezetű oláh paraszt a nagyváradi hetipiaczon sertéseket adott el egy püspöki és egy füzesgyarmati embernek. Az eladott sertések valószínűleg fertőzöttek, mert azokkal egy csapatban levő sertéseken, melyeket **Hopil Tógyer** nem tudván eladni, hazahajtott, s a sertésveszt k o n s t a t á l t á k. Az értesítés vétele után a kapitányi hivatal azonnal sürgönyileg hívta fel **Püspöki** és **Füzesgyarmat** előjáróságát, hogy a veszedelem elhárítása végett a kellő ovó-intézkedéseket tegye meg.

* **Az új bagatell bíró.** A **Réva** i Mór halálával megüresedett községi bíró teendőit ez ideig **Gerő Armin** alkaptány végezte. Most foglalta el az állást az ujonan választott **I. osztályu fogalmazó Szőke András**. A hivatalnál nagyon nagy a restancia, 1200 elintézetlen panasz van. Reméljük, hogy a főkapitány gondoskodni fog kellő személyzetről, az új bagatell bíró pedig hamar rendet csinál hivatalában.

* **A sporttéri jégpályán** ma csütörtökön d. u. 2—6 óráig a katonazene fog játszani. A sporttér felügyelőségének sikerült egyezményre lépni a katonazene vezetőségével, mely szerint ezentul hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap délután katonazene fogja a korcsolyázókat szórakoztatni. A jövő vasárnap este fényes tűzijáték is lesz a sporttéri jégpályán.

* **Félmillió forint a szegényeknek.** Nagyszabásu adományban részesülnek a sopronyi szegények. A tegnap meghalt **Müller Pál** kereskedelmi kamarai elnök — félmillió forintot hagyott a sopronyi szegényeknek, hitfelekezeti különbség nélkül, de azzal a kikötéssel, hogy ez az összeg egyenletlenkedéseket ne idézzen elő, osztsák fel 40 részre, és adjanak a katolikusoknak 35, az evangélikusoknak 4, a zsidóknak 1 részt.

* **Szörnyű tüzkatasztrófa.** A bécsi Ring-színház égéséhez hasonló szerencsétlenség történt tegnap Oroszországban. **Pétervárról** érkezett telegramm szerint **Jekaterinodarban** tegnap a fából épített színházban a nappali előadás alatt tűz ütött ki. A színház teljesen leégett. Eddig huszonegy holttestet találtak a romok között.

* **Halálozás.** **Szálkay** Endrének, az »Emilia« malom főmolnárának kis fia **Lajos** 1 és fél éves korában elhunyt. Temetése ma délután 3 órákor lesz.

* **A tüdőgyulladás.** A gőzfürdőben egy ur a már bevégzett dörzsölés után így szól a dörzsölőhöz:

— Megtenném, de félek, hogy az ur tüdőgyuladást kap.

— No attól ne tartson.

— De ezt is csak úgy tehetném, ha az ur még egyszer megfizeti a jegy árát.

— No, akkor még is csak félek a tüdőgyuladástól.

* **Silbert Leó.** Egy embert tolonczolt tegnap a rendőrség saját kérelmére Szegedre. Ennek a szerencsétlen, kopott külsejű embernek, ha talán neve nem is ismeretes, de multja bizonyára elég érdekes arra, hogy egy pár szóban tudomást szerezzünk róla a közönség. Szegedi születésű. Tiszteletes családból származott. Fiatal korában nagy hajlammal viseltetett a zene iránt és a hegedülésben nagy tökélyre is vitte. Tehetségét Serly Ede vette észre először és be is szerződtette társulatába Budapesten. A társulat azonban hamar felbomlott és Silbert szerződés nélkül maradt. Zeneórádásból azért tiszteletes keresete volt, de szerencsétlen természete miatt mindig elmulatta pénzét. Később beállt Tiszai társulatához Debreczenbe, hol csakhamar a zenekar első hegedűse lett. Gyenge fizikuma nem bírta a sok munkát, amit itt kellett végezni, kisebb szintársulathoz, Bodoky Antalhoz szerződött. Ugy került Niregyházára. Könylem élete adósságba keverte, majd összeveszett az igazgatóval, s most ott kellett hagyni Niregyházát. Adóssága fejében ott tartották minden holmiját, sőt kenyérkeresőjét a hegedűjét is. Sok bolyongás után, krajczár nélkül került Nagyváradra, hol nem akarták hinni, hogy az összelört külsejű ember az, akinek állítja magát. Bodoky sürgőnyre tegnap beigazolta állítását. Eleget tettek kérésének, haza tolonczolták szüleihez.

* **Jóváhagyott dijszabályzat.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Székelyhid község módosított piaci helypénz dijszabályzatát jóváhagyta.

* **Az osztálysorsjáték sikere.** A legridegebb pessimismus is megszűnik, ha látja, hogy a szerencsejáték terén még mindig lehet sikert elérni. Az alig néhány hónap előtt lefolyt »Magyar Osztálysorsjáték« megértette mindenkiel rendkívüli előnyeit, minél fogva az igyekezet, hogy abban részt vegyenek, oly általános, mondhatni oly önkéntelen vágyat képez, minő semminemű más sorsjáték papírjainál nem észlelhető. Lehetséges, hogy ezen fenomenális jelenséghez az I-ső sorsjáték eredményei is nagyban hozzájárultak, hogy t. i. a nyerők rendkívül nagy száma eme sorsjegyek jó hírét elterjesztették; valószínűbb azonban az, hogy a »II. Magyar Osztálysorsjáték« játéktérve, mely hasonlíthatatlanul kedvezőbb mint az I-ső, indítja a sokaságot, hogy ezen sorsjegyek birtokába jutva, szerencsét próbájon. Es itt mindjárt fel is emlíjük, hogy ezáltal a nyereményesélyek oly kedvezőek, mint egyáltalán csak gondolható: 120.000 kibocsátott sorsjegy közül 45.007 darab nyereményekkel huzatik, köztük oly magas összegűekkel, melyek még egy nábobot is kielégíthetnek. A »II. Magyar Osztálysorsjáték« három osztályba osztott; egy-egy osztályra érvényes sorsjegyek ára 20 forint; azonban teljes (mindhárom osztályra érvényes) sorsjegyek is kaphatók. Ha valamely teljes sorsjegynek a száma már az első osztálynál nyer: ugy birtokosának a nyereményösszege felül az értéktelenné vált sorsjegyek második és harmadik osztályra befizetett összege is visszafizettetik. Ugyanaz áll akkor is, ha a teljes sorsjegy a második osztály huzásánál nyereménynyel huzatik, mert akkor a harmadik osztályra való érvényességéért befizetett összeg adatik vissza a nyeremény felül. Hogy oly egyéneknek is hozzáférhetővé tétessék a »Magyar Osztálysorsjáték« kik egész sorsjegyért 20 forintot vagy nem áldozhatnak vagy áldozni nem akarnak, kiadatnak huszad 1 forint, tízed 2 forint és félsorsjegyek 10 fr. árért. Az első osztály huzása már folyó é. február 5—8-ig tartatik meg mindazon személyiségek jelenlétében és felügyelete alatt, kiket a magas magyar királyi kormány a törvény rendelkezéséhez képest kirendel. Előreláthatólag a huzás előtti közvetlen napokban a sorsjegyek iránti vételkedv rendkívüli tolongásban fog nyilvánulni, miért is mindazoknak, kik csekély kockázat mellett oly rengeteg nyereményesélyeket nyújtó játékban résztvenni óhajtanak becses figyelmébe ajánljuk, hogy igyekezzenek mielőbb a »Magyar Osztálysorsjáték« sorsjegyeinek birtokába jutni. Minden körülmények között az az egy bizonyos, hogy a »Magyar Osztálysorsjáték« már is legszebb diadalát üli. — Az osztálysorsjáték felárúsítója: a világhírű Heintze Károly cég Budapest.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:
Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Jéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Kis-placz,
Pauker Dániel papirkereskedésében Szent-János-utca,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárúsító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

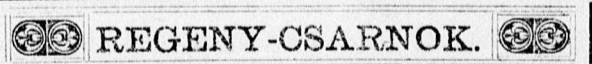
Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴³ regg., 2 ²⁰ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskóh - Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ²⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ¹⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Irodalom és művészet.

— A »Szigligeti társaság« **matinéja.** A »Szigligeti társaság« február 2-án délelőtt 11 órakor tartja meg az elmaradt felolvasását (a jogakadémia disztermében) felolvasni fognak Szunyogh Lorándné, Szalóky Elek, Potássy János és Dr. Hoványi Gyula urak.

MŰLATSAG.

Batyubál a szomszédban. *Pecze-Szent Mártonban* a községi szegény alap javára f. hó 18-án zártkörű batyubált rendeztek, melynek tiszta jövedelme: 25 frt., 83 kr. Felülfizettek: Gresinczy Antal 5 frt., Kernáts-Bibo 5 frt., Havassy Alajos 2 frt., Weigl Róbert, Szabó Gyula, Rass Károly és Juricskai Laura 1—1 frtot. A rendezőség ez uton is köszönetet mond a szives támogatásért.

Az erdészlakban.

Írta: Seevald H.

17

Fordította Báreziházi Bárezy Margit.

— Nem gyermekem, ezt meg nem ígértem, ehhez több kell mint jó akarat. Erő, sok erő is kell hozzá. Már meg is ígérte az orvos, hogy a következő éjjelekre egy jóra való ápolót küld nekünk; nappal azonban azt hiszem jobb kezekre nem is bízhatnánk őt, mint a tiedre.

Erika hálásan csókolá meg atyja kezét, s a két köny, mely ezalatt reá hullott, mélyen meghatották az egyszerű embert.

Erika sokáig vesződött, míg egy kedvére való levéllel elkészült. — Erika ezalatt többször bejött, meg elment, de Liza még mindig irt. Midőn végre bevégző az írást, feltekintve Erikát látá maga előtt, ki így szólott: valamit akarok tőled kérdezni Elizám, de őszintén kell felelned, oly őszintén, mint az testvérek között illik. Apa megengedte, hogy őt, — ápolhassam, hogy nappal egészen az én gondozásomra lesz bízva. De előbb tudnom kell, ha nincs e néked nagyobb jogod erre, vagy ha nem akarsz megfelelni vélem az ápolást. Ugye Lizám legalább megfelelni?

— En — ! Mindent elvégzek a házban a mit csak, rám fogsz bízni, csak ezt ne kívánd tőlem. En nem értek az ilyesmihez, nem tudom a vért nézni, irtódom az ájult embertől, s egyáltalán soha többé nem tudnék Langennel beszélni, ha sebeit kellene látnom. Nem Erika ezt nem bírnám megtenni soha.

— Nem is kell, csak úgy gondoltam ha —

— Nos ha —
 — Ha szereted Langent úgy —
 — En? — Langent? Hogy jutott ez eszedbe?

— Te magad adtál okot erre. Tudod még a multkor este és — tegnap a szobában.

Igen a szobában: jól emlékszem, hogy, Ernő szabadkozott hajamba tüzni a rózsákat. De nagy a gyanum, hogy kis nővérem jobban tudja — mi a szerelem?

Mig ezeket mondá, szívélyesen megölelte az álmélkodó nővért s azután elfordult. Eliza igen jól tudta, mit látottazon borzasztó éjszakán s azért meg is tartá szavát. Minden töle telhető dolgot elvégzett Erika helyett, hogy így némileg könnyítsen a szegény zaklatott nővér helyzetén.

Erika nemsokára belátta mily szükség volt a betegápolóra, mert a sebek szorgos kezelése mellett az első napokban a magával tehetetlen beteg forgatása még a betegápolónak is gondot adott. Ernőnek mindamellett, hogy csak csekély sebláza volt, a nagy vérvesztés következtében csaknem mindég hiányzott az eszmélete. Néha fel ijedt, forgolódott s ilyenkor a vadorzó megölésével vádolta magát. A vadorzót még szinte élve vitték a kórházba, a hol azonban nemsokára meghalt vérmérgezés következtében. Halála előtt még kihallgatták s ő megnevezte cinkostársait, — kik a gyujtogatásban is segítségére voltak — ezáltal nem remélt fényt vetett azon gaztettek homályára, melyek évek során oly annyira megkeseríték a főerdész életét és szolgálatát.

Erika napközben többnyire egyedül ült a beteg ágya mellett, s daczára az orvos megnyugtató nyilatkozainak határtalan félelemmel s remegve küzdött életéért. Éjjelenként kétszer háromszor fölkereste a beteget, hogy kezét a forró homlokra tegye. S hogy mily jót tett ez a sebesültnek azt az ápoló is tudta, a ki nem is árulta el soha senkinek nélkülözhetővé vált Erika látogatásait. Miután pedig az ápoló a rövid nyári éjjeleken át Péter és Mili virasztottak Ernő mellett. De az orvosság beadásán s az üdítő italok nyújtásán Erika magá nak tartotta fön. Csak már végre magához térne, vagy szemét fölnyitná — várta Erika oly nagyon. De még eddig minden ébredési kísérlet balúl ütött ki, alig nyitotta ugyanis föl egy kissé szeméit, midőn a nehéz és dagadt szemhéjak ónsúlylyal estek ismét vissza a báyadt s fénytelen szemekre.

Végre egy hosszú délutáni álom után inni kért.

— Meghalt az ember? kérdé ezután.
 — Nem, felelé Erika, ki jól tudta, hogy egyelőre nem szabad a valót elárulnia.

Ernő arca gondolkodó kifejezést öltött, s ezután kezét kinyujtva halkán kérdé:

— Anyám?
 — Nem, — felelé Erika mig habozva tevé kezét a kinyujtott kézbe.

— Erika? kérdé kevés szünet után,
 — Igen Erika.

— Ernő ezután közelebb vonta magához a kezében tartott kis kezét, s ugrátszék újból elaludt, s Erika nem merte kivonni kezét, mert az alvó arca oly nyugodt s elégedettnek látszék. Szemei könybe borultak: Már ezután nem fogok oly sokáig ülni, hál Istennek — igen hála Istennek! S mégis olyannyira fájt neki ezen gondolat.

Egy igen jól töltött éjszaka után Ernő oly erősnek érzé magát, hogy Péter segítségével, ki az utolsó hajnali órákban nála volt — magasabb ülő helyzetbe tette magát, úgy, hogy a belépő Erika örvendetes meglepetésben állott meg az ajtóban. Kezét a belépő felé nyujtva mondá:

Lassan és csak idő folytán jövök annak tudomására, amit ön Erika értem tett.

Csitt, csitt!

— Csak csendesesen maradni — inté őt Erika könnyek között mosolyogva, — még sokáig igen szigorú ápolónőnek kell maradnom az ön számára.

— Belenyugszom, föltéve, hogy mellettem marad.

S Erika a mennyire teheté, nála maradt, felolvasva neki anyja leveleit, avagy más olvasmánynyal szórakoztatva őt.

(Foly. köv.)

T Á V I R A T O K.

Agliardi Pétervárott.

Bécs, jan. 22. (Saját tud. táv.) Az orosz csárnak májusban történő koronázása alkalomával a pápát Agliardi, a Bécsben székelő nuncius fogja Moszkvában képviselni.

Bismarck halálhíre.

Budapest, jan. 22. (Saj. tud. táv.) Tözsdei körökből ma Bismarck halálhíre terjesztették el. Az egész város tele volt e hírrel, daczára annak, hogy az esti lapok teljesen megnyugtató híreket közöltek Friedrichsruheből.

Atyám nyomdokai.

Pétervár, jan. 22. (Saj. tud. táv.) A czár a koronázási proklamációba kijelenti, hogy Oroszország a régi nyomokon fog haladni. A proklamáció erre vonatkozó része így szól:

Felhívjuk összes alattvalóinkat, hogy a közelgő ünnepélyes koronázási napon ossza meg velünk örömeinket és velünk egyidejűleg fohászkodjunk a minden jótetemény adományozójához, hogy áraszsza reánk a szentleket, szilárdítsa meg kormányunkat és vezessen bennünket felédhetetlen atyánk nyomaiba, a kinek élete és a haza javára kifejtett működése mindenkor ragyogó példát fog nekünk szolgálni.

A Röntgen sugarak.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) Dessewffy Sándor csanádi püspök — a Röntgen-féle sugarak segítségével lefotografáltatta beteg lábát, mely még most sem állott helyre teljesen a két év előtt történt baleset óta.

A Duna áradása.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) A fővárosnál ma nem kis izgatottságot keltett az a hír, hogy a Duna rohamosan árad. A fővárosi mérnöki hivatal azonnal tanulmányozás tárgyává tette a vizállást és értesítette arról a földművelésügyi miniszterium vizrajzi osztályát. A Duna tegnaptól mára 74 cm. méternyit árad. A vizrajzi osztály jelentése szerint az árhullám holnap fog kulminálni öt méterrel még emelkedik a víz színe, de azután ismét apadás áll be. A jég reggel 5 és 6 óra között 100 méterre csuszott meg Budapesten, de Szecsőig szilárdan áll.

A Haas és Deutsch gyilkosság.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) Jólétszi Chászár Károlyt a ki a nyáron Deutsch Lajos milliomost terézköruti palotájában megölte, a budapesti törvényszék annak idején tudvalevőleg szándékos emberölés büntette miatt helyezte vád alá s a vizsgálati fogság fentartását rendelte el. Chászár felebbezése folytán a budapesti ítélőtábla első tanácsa mai ülésében foglalkozott a vád alá helyező végzéssel s azt a felebbezést elutasítva, helybenhagyta.

K ö z g a z d a s á g.

Nagyvárad szőlészeti viszonya.

I.

— Ültetési mozgalmak. —

Városunk első helyen említendő azon vidékek között, melyeknek jelentékeny s mondhatjuk egyik fő jövedelmi ágát a szőlőtermelés képezte mindaddig, míg e gazdasági ág réme, a phloxera ki nem pusztította a virágzó szőlőterületeket. 85-ben Várad szőlői is pusztulásnak indultak, ugyanannyira, hogy ki pár év előtt Várad hegyeit látta, sajnálkozva nézte azokat a kopár területeket, melyek nem rég éltető nedűt szolgáltak, nem csak vidékünk s hazánk hanem a külföldi borkereskedelemnek is.

Azóta viszonyaink megváltoztak. A szőlőbirtokosok belátták, hogy mily fontos kérdés rájuk nézve a bortermelés s kettőzött szorgalommal fogtak a rekonstrukción nagy munkájához s mint tudjuk a munka már az idén meg-

hozta a maga koszorúját s némely tulajdonos már jelentékeny összeget kapott ki a befektetett tőkéből.

Körülbelül négyszáz hold terület van a legújabb statisztikai adatok szerint hegyünkön beültetve, de nagyobb területet ez ideig csak a következő tulajdonosok ültettek: Parkenson J. K., Würt Miksa és Umbauft féle konzorcium, harmincz holdat, Szij József, (jelenleg Ehrlich Ignác tulajdona) négy hold, Sal Ferencz polgármester nyolcz hold, Miskolczy Barna négy hold, Bartók Jakab öt hold, Dr. Sipos Árpád három hold, Dr. Molnár Imre négy hold, N. Just Sándor három hold, Léva y Zsigmond négy hold, Dr. Kornstein Lajos három hold, Jankó József hat hold, ezeken kívül nagy területet ültetett még be Rimanóczy Kálmán.

Az új nagyvárad szőlészeti alapját a fentnevezettek vetették meg, példájokon buzdulva, ma már sokkal nagyobb mérvet öltött a munkakedv, előreláthatólag a 96-ik évben óriási lépéssel fog haladni a telepítés, mely városunk s hazánk e fontos gazdasági ágát fellendülni s ezáltal borkereskedelmünket olyanná, sőt sokkal fontosabbá tenni van hivatva, mint a milyen a phloxera pusztítása előtt volt. Külföldön most is oly renoméban áll a magyar bor, amilyenben egy országé sem s mesés drágasága daczára mégis páratlan keresetnek örvend, mint mondani szokták, »aranyakkal fizetik« a magyar hegyek borát.

Városunkban magok a szőlőbirtokosok is törekeshnek az ültetés könnyítésére, de legnagyobb érdemet tulajdoníthatunk a városi tanácsnak, kik minden nyereségre való irányulás nélkül, mesés olcsó árban szolgáltatják ki a telepen termelt oltványokat a birtokosoknak s a város nem hogy nyerne, hanem ráfizet egy-két ezer forintot e fontos telepre, bár évek mulva már ismét virágzásban lesz a szőlőművelés, számtalanszor vissza lesz fizetve e feláldozott összeg, mert mint tudjuk a városi pénztárba nem megvetendő összeget hozott évenként a szőlő-hegy.

Tehát fektessünk nagy súlyt e bár csekély kiterjedésű telepre, mert a váradi szőlőbirtokosság ennek köszönheti szakmunkásait, olcsó oltványait és azokat a jó tanácsokat, melyekkel a szakképzett és tapasztalt kezelés a birtokosságot ellátja.

A nagy vasuti kölcsön. Ugy látszik, hogy a hivatalos organumok czáfolatai daczára tényleg folynak tárgyalások a nagy vasuti beruházási kölcsönre nézve. A pénzügyminiszter óhajta az, hogy a kölcsön a megfelelő törvényjavaslat szentesítése után azonnal kibocsátassék s ezért előzetes szerződést óhajlana kötni az emisszióra nézve. A kibocsátást a Rothschild-csoport fogja elvállalni főleg németországi összeköttetéseivel együtt, de a pénzügyminiszter azt a feltételt szabja, hogy a többi budapesti intézetek is részesüljenek az emisszióban, sőt — épp úgy, mint a nagy konverzió — az emisszió-nyereség egy része a magyar államot illesse. — A magyar általános hitelbank igazgatója közelebb Bécsben tartózkodott s most Berlinbe utazott, a mit beavatottak a nagy vasuti kölcsön ügyével hoznak összefüggésbe. A kölcsön kamatláb — 3 és fél vagy 4 százalék — a hosszas tárgyalások daczára még mindig nincs megállapítva.

Nagyvárad hetivásár.

— Január 21. —

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacson 1896. január 14-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.30—6.20— Kétszeres buza 5.50.—5.30. Rozs 5.30—5.20. Árpa 5.—4.90, Zab 5.60.—5.40 Tengeri 4.50—4.30 Borsó 16.—

Lencse 16.—. Bab 8.50. Köleskása 12.— Burgonya 3.— Lángliszt 12.— Zsemlyelisz 11.— Fehérkenyér liszt 10.— Barnakenyér liszt 9.— Széna fuvarral 3.00. Szalma fuvarral 08 kr, 150 lonna 56.—. 6 kiló zsupp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tüzifa, bikk 3.10, tölgy 2.90, cser 3.35. 100 kiló marhabikk 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor 60, uj 40. Pálinka 36, szilvapálinka 80, szesz 82. Egy métermázsza kő-só 10.80, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 24.—, birka gyapju —, — magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 45.— uj-bor 35.—, mész 75.—, kemény faszén 1.40 puha faszén —, kendermag 08, köles 6.— repce 9.—, dió 18.00, mogyoró —, aszu szilva 22.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 56, sertésus 52, juh-hus 36, veres hagyma 16, fog-hagyma 36, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 0.9 Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —. frtig, 1 mm. Lóhere —. — 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. január 21-ről a egy pár első rendű jármás ökör 180—310, egy pár másodrendű jármás ökör 190 250, egy pár harmadrendű jármás ökör 100. 190, 1 pár fejős tehén 60 100, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 90. 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 70 1 drb. veres borju —. 14, 1 drb. fél éves borju 19 28, 1 drb. egy éves borju 28 40, két éves borju 30 54, 1 drb. hizott sertés 42, 60 1 pár fél éves sertés 15 18, 1 pár egy éves sertés 24 31, 1 pár két éves sertés 38—44, egy drb. jó igásló — 60, 1 pár ökörbőr 22—, egy pár tehénbőr 15—, borjubőr 4—, 1 pár lóbor 10.—, 1 pár juh bőr —

Forgalmi kimutatás 1896. évi január hó 21-ről: Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 300 hltr, árpa 100 hltr. zab 100 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 300 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 180 drb, félhizott 350 sovány 850, süldő 1100, malacz 900, hizott marha — 6, jármás ökör 300, fejős tehén 300, borju 147, bivaly juh és bárány — 16 280.

Terménytözsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, január 22.

Buza tavaszra, bácskai	7.12
» tavaszra, északi	7.14
» szeptember-októberre bácskai	6.93
» szept.-okt.-re északi	6.95
Rozs tavaszra, bácskai	6.30
Rozs tavaszra, északi	6.40
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.05
» jun.-jul.-ra, északi	4.20
Repce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.-re, északi	10.65

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1895. január 22-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.40
Magyar koronajáradék	99.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	100.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	105.—
Magyar hitelbank részvény	410.50
Osztrák hitelintézeti részvény	361.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	352.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	963.—
Német birodalmi márka	59. 2 1/2
London vista	121.55
Páris vista	48.15
20 márkás arany	11.87

Szerkesztői üzenetek.

L. Gy. Még nem volt alkalmunk elolvasni, s így választ csak pár nap mulva adhatunk.

P. J. Nagyvárad. Valamelyik napon 6 és 7 között kérjük szives látogatását.

Főszerkesztő: Dr. PERSZ ADOLF.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.